

HOTĂRÎRE

cu privire la aprobarea Programului național de protecție integrată a plantelor
pentru anii 2018-2027 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia

nr. 123 din 02.02.2018

Monitorul Oficial nr.40-47/142 din 09.02.2018

* * *

În temeiul art.7 din [Legea nr.228 din 23 septembrie 2010](#) cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.241-246, art.748), cu modificările și completările ulterioare, precum și în scopul promovării aplicării raționale a tratamentelor fitosanitare pentru asigurarea securității alimentare și producției sigure a produselor de origine vegetală, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

- 1) Programul național de protecție integrată a plantelor pentru anii 2018-2027, conform anexei nr.1;
- 2) Planul de acțiuni privind implementarea Programului național de protecție integrată a plantelor pentru anii 2018-2027, conform anexei nr.2.

2. Autoritățile administrației publice responsabile de realizarea Planului de acțiuni menționat:

- 1) vor întreprinde măsurile necesare pentru implementarea acestuia;
- 2) vor asigura planificarea bugetară anuală și pe termen mediu a mijloacelor financiare necesare pentru implementarea Planului de acțiuni;
- 3) vor prezenta Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului anual, pînă la 15 ianuarie, rapoarte privind realizarea Planului de acțiuni.

3. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului va prezenta Guvernului anual, pînă la data de 15 februarie, raportul referitor la executarea Planului de acțiuni nominalizat.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului.

PRIM-MINISTRU

Pavel FILIP

Contrasemnează:

Ministrul agriculturii,

dezvoltării regionale și mediului

Liviu Volconovici

Ministrul finanțelor

Octavian Armașu

Nr.123. Chișinău, 2 februarie 2018.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului
nr.123 din 2 februarie 2018

PROGRAM NAȚIONAL
de protecție integrată a plantelor pentru anii 2018-2027

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE ȘI TERMINOLOGIE

1. Programul național de protecție integrată a plantelor pentru anii 2018-2027 (în continuare – *Program*) este un document de planificare strategică pe termen lung, care stabilește scopul, obiectivele specifice și acțiunile prioritare ce urmează a fi implementate în vederea asigurării unui management corect al organismelor dăunătoare și a aplicării sistemului integrat de protecție a plantelor.

Protecția integrată include asocierea metodelor chimice, fizice, biologice în combinație cu cele agrotehnice, aplicate în cadrul ecosistemelor agricole ținând cont de compatibilitate. Tratamentele fitosanitare, aplicate în funcție de pragul economic de dăunare, diminuează numărul acestora și favorizează factorii naturali de combatere care reglează/limitează populațiile organismelor dăunătoare.

2. Scopul principal al Programului constă în optimizarea tratamentelor fitosanitare prin reducerea presiunii cantitative de produse de uz fitosanitar la o unitate de suprafață agricolă, în vederea asigurării consumatorilor cu produse vegetale de calitate și sigure și a unui mediu sănătos de viață.

3. Punerea în practică a măsurilor și a principiilor protecției integrate a plantelor la nivel național se va axa pe utilizarea rațională a produselor de uz fitosanitar pentru combaterea dăunătorilor, bolilor și buruienilor, prin aplicarea metodelor alternative de protecție a plantelor, implementarea tehnologiilor avansate de cultivare și a bunelor practici agricole (BPA), sigure și prietenoase mediului.

4. În sensul prezentului Program se definesc următoarele noțiuni principale:

buletin de avertizare – comunicat sau anunț pe termen scurt, care conține informații (avertizare) privind atenționarea operatorilor asupra apariției, dezvoltării organismelor dăunătoare și asupra măsurilor de combatere a acestora;

organism dăunător – orice specie, varietate sau biotip de origine vegetală ori animală sau orice alt agent patogen, inclusiv viruși, micoplasme, care este dăunător plantelor și produselor vegetale;

prag economic de dăunare – nivelul populației de organisme dăunătoare care produc *pierderi justificate din punct de vedere economic*, superioare costurilor totale ale tratamentelor cu produse de uz fitosanitar;

sistem integrat de protecție a plantelor – sistem de combatere a organismelor dăunătoare caracterizat prin aplicarea rațională a unei combinații de măsuri științifice biologice, biotehnologice, chimice, fizice, agrotehnice ori de măsuri de selecție a plantelor, în cadrul căruia produsele de uz fitosanitar sînt limitate la strictul necesar pentru a menține prezența organismelor dăunătoare sub limita de la care se produc daune sau pierderi economice inacceptabile.

Capitolul II

IDENTIFICAREA PROBLEMEI

Secțiunea 1

Situația actuală în agricultură

5. În Republica Moldova agricultura este o ramură a economiei naționale, contribuind anual la formarea PIB-ului cu cca 12-13%, în ansamblu cu industria de prelucrare a materiei prime agricole acest indice fiind de cca 24%, ceea ce constituie aproximativ 60% din volumul total al exporturilor.

6. Suprafața totală a terenurilor cu destinație agricolă constituie 2499,6 mii ha, sau 73,9% din fondul funciar, inclusiv teren arabil – 1822,9 mii ha. Plantațiile multianuale ocupă o suprafață de cca 288,9 mii ha, inclusiv livezi – 132,5 mii ha și viță de vie – 136,2 mii ha.

7. În sectorul agrar al Republicii Moldova, conform datelor statistice, activează cca 390 mii de gospodării individuale și țărănești, cca 1550 de întreprinderi corporative și cca 600 mii de gospodării casnice auxiliare. Astfel, în sectorul agricol sînt antrenate cca 30% din totalul populației.

8. În perioada anilor 2013-2015 produsul intern brut pe țară s-a majorat de la 100,5 pînă la 121,8 miliarde de lei. În perioada indicată agricultura, ca ramură importantă a economiei naționale, a înregistrat o creștere lentă a producției globale (vegetală și animalieră), estimată la 23,8 miliarde de lei în anul 2013 și, respectiv, 26,8 miliarde de lei în anul 2015 (figura 1).

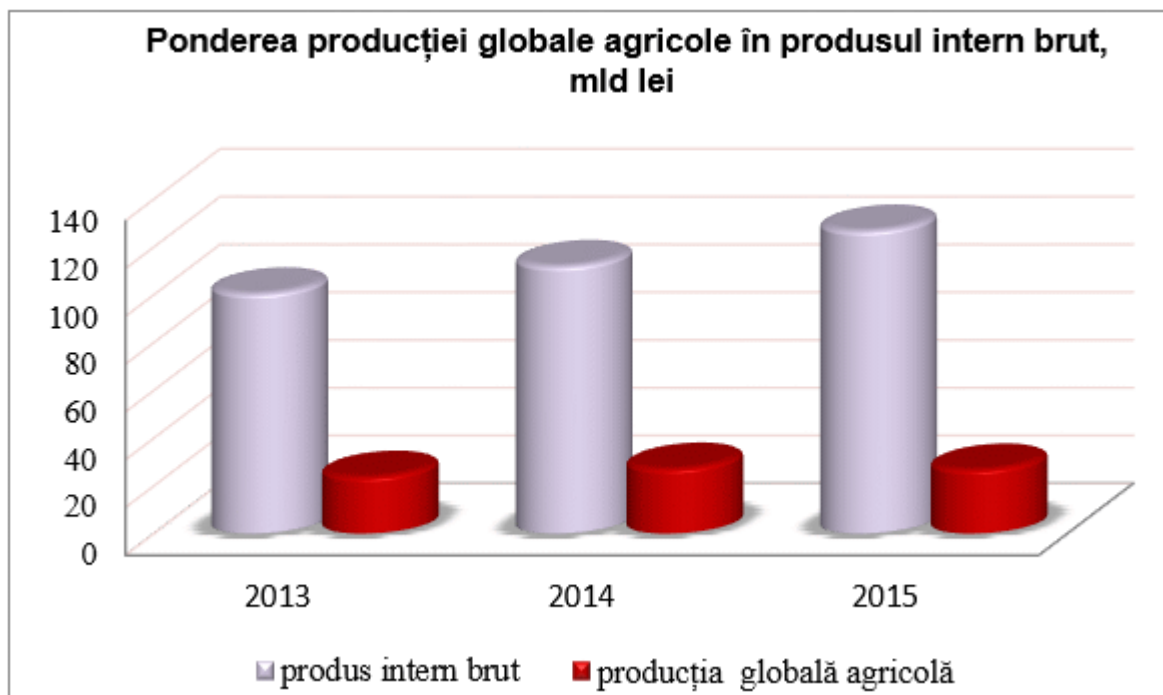

Figura 1

9. În vederea dezvoltării sectorului agrar, Guvernul Republicii Moldova promovează politica de susținere a producătorilor agricoli, consolidare a terenurilor agricole, asigurare a securității și siguranței produselor alimentare de origine vegetală și animală, dezvoltare și diversificare a infrastructurii de producție și procesare, dezvoltare rurală, adaptare a sectorului agricol la schimbările climatice. Pentru a asigura competitivitatea producției autohtone pe piața internă și pe cea externă, anual se întreprind măsuri de susținere și subvenționare a producătorilor agricoli în volum de cca 500 milioane de lei.

10. Activitățile în sectorul agrar sînt influențate periodic de diverse riscuri cu impact negativ asupra competitivității acestuia. Cele mai frecvente riscuri sînt condițiile climatice, în special seceta, inundațiile, înghețurile, care în ultimii ani au influențat considerabil volumul producției globale a principalelor culturi agricole, precum porumbul pentru boabe, floarea-soarelui, sfecla de zahăr și cartoful. Riscurile menționate au influențat negativ rezultatele anului 2012. Productivitatea culturilor agricole, conform datelor Biroului Național de Statistică, a înregistrat o scădere cu cca 45-50%, comparativ cu media anuală pentru anii 2012-2015 (tabelul 1).

Tabelul 1

Suprafața și volumul producției globale a principalelor culturi agricole în anii 2012-2015

Culturi	2012		2013		2014		2015	
	mii ha	mii tone	mii ha	mii tone	mii ha	mii tone	mii ha	mii tone
Cereale și leguminoase boabe, inclusiv:	930,0	1206,3	964,7	2680,8	940,4	2922,4	949,6	2206,4
grâu (de toamnă și de primăvară)	316,1	495,2	366,6	1008,6	348,6	1101,7	345,5	922,3
orz (de toamnă și de primăvară)	92,7	117,9	103,9	218,6	96,8	220,6	84,5	178,8
porumb pentru boabe	491,8	572,4	466,2	1419,2	467,8	1556,2	492,8	1076,8
Culturi tehnice, inclusiv:	403,6	-	399,5	-	437,7	-	434,9	-
sfecla de zahăr	31,2	587,0	28,8	1009,0	28,1	1356,2	21,9	537,5

floarea-soarelui	299,3	296,2	297,7	504,5	319,7	547,5	330,3	484,8
Cartoful, legume și bostănoase, inclusiv:	64,6	-	65,6	-	63,1	-	57,3	-
cartoful	24,5	182,0	23,8	239,5	22,8	268,0	22,1	158,2
legume pe câmp deschis	32,0	231,1	33,4	291,6	31,9	327,2	27,6	245,8
Plantații pomicole și arbuști fructiferi	119,5	379,8	122,1	419,0	122,3	497,3	135,6	485,5
Plantații viticole	140,7	505,9	136,7	612,7	140,4	593,9	135,4	598,7

11. Instabilitatea volumului producției agricole este cauzată de implementarea insuficientă a mecanismelor de diminuare a riscurilor, dependența de condițiile climatice, nivelul scăzut de aplicare a tehnologiilor agricole avansate (soiuri rezistente la secetă, la organisme dăunătoare, respectarea asolamentelor, tehnologiilor de cultivare, altele), intemperii.

12. Implementarea managementului integrat al dăunătorilor, protecției plantelor și tehnologiilor de cultivare în condițiile Republicii Moldova, la nivel de exploatare agricolă, este condiționată de un șir de probleme obiective și subiective specifice, precum:

- 1) parcelarea terenurilor;
- 2) insuficiența de specialiști în domeniul dat;
- 3) tratamente fitosanitare fără respectarea pragului economic de dăunare;
- 4) insuficiența de cunoștințe/experiență a fermierilor despre efectuarea monitorizării stării fitosanitare a culturilor agricole;
- 5) utilizarea ineficientă a prognozelor și avertizărilor privind apariția și combaterea organismelor dăunătoare;
- 6) respectarea parțială a asolamentelor;
- 7) utilizarea materialului semincer necertificat;
- 8) insuficiența mijloacelor financiare pentru procurarea mașinilor și echipamentelor pentru efectuarea tratamentelor fitosanitare.

Secțiunea a 2-a

Analiza fitosanitară, monitorizarea și prognoza organismelor dăunătoare

13. Organismele dăunătoare răspândite pe teritoriul Republicii Moldova, anual, în funcție de condițiile climatice, pot provoca pagube semnificative culturilor agricole, estimate la cca 25-30% din recolta preconizată. Modificarea structurii suprafețelor de cultivare a culturilor agricole, nerespectarea tehnologiilor de cultivare, majorarea suprafețelor terenurilor agricole nelucrate, parcelarea acestora creează premise pentru diseminarea organismelor dăunătoare, fapt ce afectează culturile agricole prin diminuarea productivității și calității produselor vegetale.

14. Conform evaluărilor efectuate de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO), pierderile anuale de recolte provocate de boli și dăunători se estimează la peste 185 miliarde de dolari SUA. La nivel global, culturile agricole și recoltele acestora sînt afectate de cca 18400 de specii de organisme dăunătoare, dintre care peste 8000 de specii sînt insecte fitofage și 9600 – microorganisme patogene, inclusiv 800 de specii de buruieni.

15. În ultimii 25 de ani, în Republica Moldova, componența organismelor dăunătoare este estimată ca fiind constantă, cu excepția insectelor care denotă o creștere ca număr de specii de la 130 în anul 1990, pînă la 140 în anul 2015 (tabelul 2).

Tabelul 2

**Numărul organismelor dăunătoare și impactul acestora
asupra productivității culturilor agricole**

Indici	La nivel global	Comunitatea Statelor Independente	Republica Moldova	
			pînă în anul 1990	după anul 1990
1. Numărul speciilor organismelor dăunătoare, inclusiv:	18400	1400	600	610
insecte	8000	600	130	140
ciuperci patogene	6000	400	200	200
bacterii fitopatogene	2000	200	120	120
virusuri fitopatogene	1600	100	100	100
buruieni	800	100	50	50
2. Periodicitatea apariției focarelor de organisme dăunătoare cu impacturi necontrolate	În fiecare an	O dată la 2-4 ani	La 2-4 ani – focare de boli; la 5-7 ani – focare de dăunători	La 2-3 ani – focare de boli; la 4-5 ani – focare de dăunători
3. Volumul pesticidelor utilizate pentru combatere (mii tone)	15000	750	46	2,5-3,0
4. Pierderi cauzate de organismele dăunătoare	185,0 mld dolari SUA	-	-	2,0-2,5 mld lei

16. Protecția fitosanitară a culturilor agricole contra organismelor dăunătoare se efectuează prioritar prin utilizarea produselor chimice, datorită eficienței sporite și rapide a acestora. Sortimentul produselor de uz fitosanitar omologate se utilizează pentru combaterea a 466 de organisme dăunătoare. *De facto*, monitorizarea fitosanitară se efectuează pentru 310 organisme dăunătoare (inclusiv 150 de dăunători, 110 agenți patogeni și cca 50 de specii de buruieni), sau cu 156 de organisme dăunătoare mai puțin, ceea ce constituie 33,4% din totalul acestora.

17. Organul de control fitosanitar, reprezentat de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, asigură monitorizarea organismelor dăunătoare prin supravegherea stării fitosanitare a semănăturilor și plantațiilor multianuale, prognozarea dezvoltării populațiilor, răspîndirea acestora pe teritoriul țării, inclusiv frecvența, intensitatea și gradul de dăunare.

Monitorizarea suprafețelor agricole ale întreprinderilor corporative se realizează în scopul determinării termenelor și măsurilor de protecție a plantelor, însă suprafețele gospodăriilor țărănești și auxiliare nu sînt cuprinse în totalitate de aceste investigații, din cauza insuficienței de specialiști în domeniu.

18. Sistemul de monitorizare și prognoză a organismelor dăunătoare include:

- 1) observări sistematice asupra fenologiei culturilor agricole în raport cu stadiile de dezvoltare a dăunătorilor și bolilor, cu efectuarea cercetărilor de traseu;
- 2) identificarea focarelor pentru combaterea și prevenirea diseminării organismelor dăunătoare;
- 3) acumularea și sistematizarea rezultatelor monitorizării răspîndirii organismelor dăunătoare pentru elaborarea prognozelor dezvoltării acestora;
- 4) determinarea arealului de răspîndire a dăunătorilor și a bolilor culturilor agricole;
- 5) prognozarea dezvoltării organismelor dăunătoare pe baza indicilor climatici;

6) avertizarea periodică a producătorilor agricoli privind apariția organismelor dăunătoare, cu indicarea termenelor de efectuare a măsurilor fitosanitare;

7) controlul respectării regulilor privind utilizarea produselor de uz fitosanitar.

19. În baza informațiilor obținute ca urmare a monitorizării organismelor dăunătoare, se întocmesc prognoze de lungă durată – *anuală* și de scurtă durată – *trimestrială*, inclusiv *buletine de avertizare* privind evoluția speciilor dăunătoare (criteriul biologic), racordate la fazele de dezvoltare a plantelor agricole (criteriul fenologic) și la indicii hidrometeorologici (criteriul ecologic). În baza acestor informații, anual, se editează publicația „Pronosticul răspîndirii dăunătorilor și bolilor principale ale culturilor agricole și recomandări de combatere a acestora”, în scopul informării producătorilor agricoli privind evoluția dezvoltării organismelor dăunătoare, cu recomandări de prevenire a răspîndirii acestora, inclusiv de efectuare a tratamentelor fitosanitare.

20. Responsabilitățile inspectorilor fitosanitari includ monitorizarea suprafețelor culturilor agricole, rezervei biologice și potențialului organismelor dăunătoare din zona gestionată, sortimentului produselor de uz fitosanitar utilizate (chimice și biologice), mașinilor/utilajelor și a termenelor optime de aplicare a tratamentelor fitosanitare. Pentru executarea conformă a atribuțiilor menționate *supra*, inspectorii fitosanitari responsabili de monitorizarea fitosanitară nu dispun de suficiente cunoștințe în domeniu, nu dețin teren entomofitopatologic și suficientă dotare cu echipament performant (binoculare, stereomicroscope, cîntare cu torsiune, capcane feromonale, capcane cu lumină, cutii entomologice pentru colecția de insecte etc.).

21. Serviciul monitoring fitosanitar și managementul crizelor din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor necesită restructurare prin întărirea capacităților tehnice în vederea optimizării activităților de monitorizare fitosanitară a culturilor agricole și a speciilor de organisme dăunătoare, confirmarea pragului economic de dăunare, publicarea recomandărilor de combatere, cu promovarea implementării sistemului de protecție integrată a plantelor, editarea pliantelor, a fișelor fitosanitare pentru speciile de organisme dăunătoare (denumirea și caracteristica organismului dăunător, planta-gazdă, simptomele și gradul de dăunare, măsuri de prevenire și combatere), alte materiale informative și de instruire pentru producătorii agricoli.

22. Domeniile fitosanitar, protecției plantelor, managementului produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților, siguranței produselor vegetale, evaluate actualmente prin prisma evidențierii punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor (analiza SWOT), sînt reflectate în tabelul 3.

Tabelul 3

Analiza SWOT

Puncte tari	Oportunități
1) structură instituțională responsabilă de elaborarea politicii în domeniu;	1) capacități instituționale;
2) acte normative care reglementează domeniile vizate;	2) structuri statale de implementare a politicii;
3) structură instituțională responsabilă de implementarea politicilor statului;	3) agenție de consultanță în agricultură;
4) instituții de învățămînt superior și mediu de specialitate;	4) asociații de fermieri, patronate;
5) instituții de cercetări științifice în domeniu;	5) asistența experților internaționali;
6) cadre profesionale, instruite la nivel local și internațional;	6) experiența altor țări în domeniul protecției integrate a plantelor;
7) structuri statale responsabile de instruirea privind elaborarea cadrului normativ și consultanță în domeniile vizate;	7) colaborarea între instituțiile naționale din domeniu cu cele de peste hotare;
8) asistență din partea proiectelor europene și	8) comunicare pe intern;
	9) acces la textele standardelor internaționale, precum: Codex Alimentarius, FAO, OEPP, Global GAP, HACCP, ISO etc.;
	10) accesul la bazele informaționale – FAO/OMS/OEPP;

internaționale; 9) dotare tehnică; 10) conlucrare între structurile implicate în procesul de elaborare și promovare a politicilor pe domenii; 11) asistența experților străini; 12) școli de câmp pentru fermieri	11) direcții raionale pentru agricultură și alimentație; 12) rapoartele experților internaționali privind evaluarea și îmbunătățirea sistemului național în domeniile fitosanitar, protecția plantelor, siguranța alimentelor de origine vegetală
Puncte slabe	Amenințări
1) insuficiență de specialiști calificați în teritoriu; 2) fluctuația cadrelor; 3) conlucrare insuficientă între structurile de nivel central și cele de nivel local; 4) mijloace financiare limitate pentru procurarea tehnicii și echipamentelor pentru protecția plantelor; 5) respectarea parțială de către producătorii agricoli a legislației în domeniu; 6) procedura de penalizare incompletă privind sancționarea în cazul nerespectării de către producători a legislației fitosanitare; 7) lipsa sistemului de analiză a riscului fitosanitar (cadru normativ, personal calificat, proceduri tehnice); 8) parcelarea suprafețelor agricole; 9) asigurarea insuficientă (limitată în spațiu) cu prognoze și avertizări privind apariția focarelor; 10) lipsa unui sistem centralizat, asigurat cu stații agrometeorologice automate, necesar prognozării apariției bolilor și dăunătorilor în funcție de condițiile climatice (temperatură, umiditate, suma temperaturilor active); 11) insuficiența locațiilor autorizate pentru controlul fitosanitar al mărfurilor importate; 12) lipsa sistemului informațional automatizat	1) instabilitate politică; 2) restructurare instituțională continuă; 3) fluctuația cadrelor, 4) insuficiența locațiilor autorizate pentru controlul fitosanitar al mărfurilor importate; 5) responsabilitate scăzută a producătorilor agricoli privind respectarea cerințelor normative; 6) acces limitat la informație; 7) prezența pe piață și utilizarea produselor de uz fitosanitar contrafăcute; 8) riscul introducerii organismelor de carantină în procesul de import; 9) insuficiența diseminării și propagării aplicării bunelor practici agricole

Secțiunea a 3-a

Cadrul normativ ce reglementează domeniul

23. Politica statului privind dezvoltarea economică a țării presupune un ansamblu de transformări cantitative, structurale și calitative atât în domeniile economiei naționale, cercetării științifice, cât și în domeniul tehnologiilor de producție etc.

Dezvoltarea durabilă a agriculturii presupune o dezvoltare compatibilă cu mediul natural, pentru evitarea impactului negativ asupra generațiilor viitoare care implică interacțiunea a patru sisteme: economic, uman, ambiental și tehnologic, într-un proces de funcționare dinamic.

Obiectivul ce vizează protecția mediului ambiant și echilibrul ecologic este reglementat prin [Legea nr.1515-XII din 16 iunie 1993](#) privind protecția mediului înconjurător, act care prevede expres norme de protecție a solului și subsolului, apelor și aerului de poluarea chimică, fizică și biologică, de alte acțiuni care dereglează echilibrul ecologic, în contextul asigurării fiecărui om a dreptului la un mediu sănătos de viață, păstrării biodiversității și genofondului, integrității sistemelor naturale.

24. Actele normative în domeniul fitosanitar reglementează politica statului de stabilire a relațiilor economico-juridice privind organizarea și desfășurarea protecției plantelor, inclusiv a protecției integrate

a plantelor, prevenirea introducerii și răspândirii în țară a organismelor dăunătoare, reducerea pierderilor recoltelor și obținerea producției vegetale de calitate și sigure, prevederi care fac obiectul [Legii nr.228 din 23 septembrie 2010](#) cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară.

Cadrul normativ național, armonizat la cerințele Uniunii Europene, care asigură implementarea Legii prenotate reglementează cerințe specifice în domeniul fitosanitar și siguranței alimentelor de origine vegetală prevăzute în [Hotărârea Guvernului nr.558 din 22 iulie 2011](#) „Privind măsurile de urgență din domeniul fitosanitar pentru a preveni introducerea și răspândirea în Republica Moldova a unor organisme dăunătoare plantelor, produselor vegetale și altor bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară”, [Hotărârea Guvernului nr.356 din 31 mai 2012](#) „Pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea [Legii nr.228 din 23 septembrie 2010](#) cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară”, [Hotărârea Guvernului nr.594 din 2 august 2011](#) „Cu privire la aprobarea Cerințelor speciale pentru introducerea și circulația plantelor, produselor vegetale și altor obiecte pe teritoriul Republicii Moldova”.

25. În scopul atingerii unui nivel înalt de protecție a sănătății umane și a intereselor consumatorului privind siguranța alimentelor, ținând cont de diversitatea asigurării cu produse alimentare, inclusiv cu produse tradiționale, asigurând funcționarea eficientă a pieței interne, a fost adoptată [Legea nr.113 din 18 mai 2012](#) cu privire la stabilirea principiilor și a cerințelor generale ale legislației privind siguranța alimentelor. În vederea implementării Legii nominalizate, Guvernul a aprobat un șir de acte normative: [Hotărârea Guvernului nr.370 din 27 mai 2014](#) „Cu privire la aprobarea Metodologiei de planificare a controlului de stat asupra activității de întreprinzător din domeniile siguranței produselor alimentare, sanitar-veterinar, fitosanitar, semincer, managementului produselor de uz fitosanitar și fertilizanților în baza analizei criteriilor de risc”, [Hotărârea Guvernului nr.51 din 16 ianuarie 2013](#) „Privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor”, [Hotărârea Guvernului nr.1191 din 23 decembrie 2010](#) „Cu privire la aprobarea Regulamentului sanitar privind limitele maxime admise de reziduuri ale produselor de uz fitosanitar din sau de pe produse alimentare și hrană de origine vegetală și animală pentru animale”.

26. La nivel național, asigurarea controlului asupra respectării conținutului de nitrați în produsele de origine vegetală se realizează în baza [Hotărârii Guvernului nr.115 din 8 februarie 2013](#) „Privind controlul nitraților în produsele alimentare de origine vegetală”, iar controlul de stat asupra siguranței produselor vegetale la compartimentul „reziduuri de pesticide” se realizează de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor conform Programului național de monitorizare a reziduurilor de pesticide și a conținutului de nitrați în produsele alimentare de origine vegetală pentru anii 2015-2020, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.567 din 16 iulie 2014](#).

27. Politica de stat privind managementul în sfera activității cu produse de uz fitosanitar și cu fertilizanți, reglementarea condițiilor de omologare, fabricare, import, transportare, depozitare, comercializare și utilizare inofensivă pentru om, animale și mediu, controlul de stat asupra respectării legislației, drepturile și obligațiile întreprinderilor, instituțiilor sînt reglementate de [Legea nr.119-XV din 22 iunie 2004](#) cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți. Activitățile cu produsele de uz fitosanitar și fertilizanți sînt prevăzute într-un șir de acte normative, precum Regulamentul cu privire la importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.1045 din 5 octombrie 2005](#), Regulamentul privind atestarea și omologarea de stat a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților pentru utilizare în agricultură și silvicultură, aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.1307 din 12 decembrie 2005](#), Regulamentul privind gestionarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în economia națională, aprobat prin [ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr.231 din 28 noiembrie 2003](#).

28. Relațiile de colaborare a Republicii Moldova cu structurile internaționale în domeniul protecției plantelor sînt reglementate prin [Legea nr.926-XIV din 13 aprilie 2000](#) despre aderarea Republicii Moldova la Convenția Internațională pentru Protecția Plantelor, cu amendamente, prin [Legea nr.16-XVI din 10 februarie 2006](#) privind aderarea Republicii Moldova la Convenția pentru crearea Organizației Europene și Mediteraneene pentru Protecția Plantelor, precum și prin diverse acorduri bilaterale dintre Guvernul Republicii Moldova și guvernele altor state privind cooperarea în domeniul protecției plantelor

și carantinei fitosanitare, pentru dezvoltarea relațiilor comerciale cu alte state.

Secțiunea a 4-a Structura instituțională

29. Activitățile în domeniul protecției plantelor la nivel național (figura 2) sînt realizate de următoarele structuri:

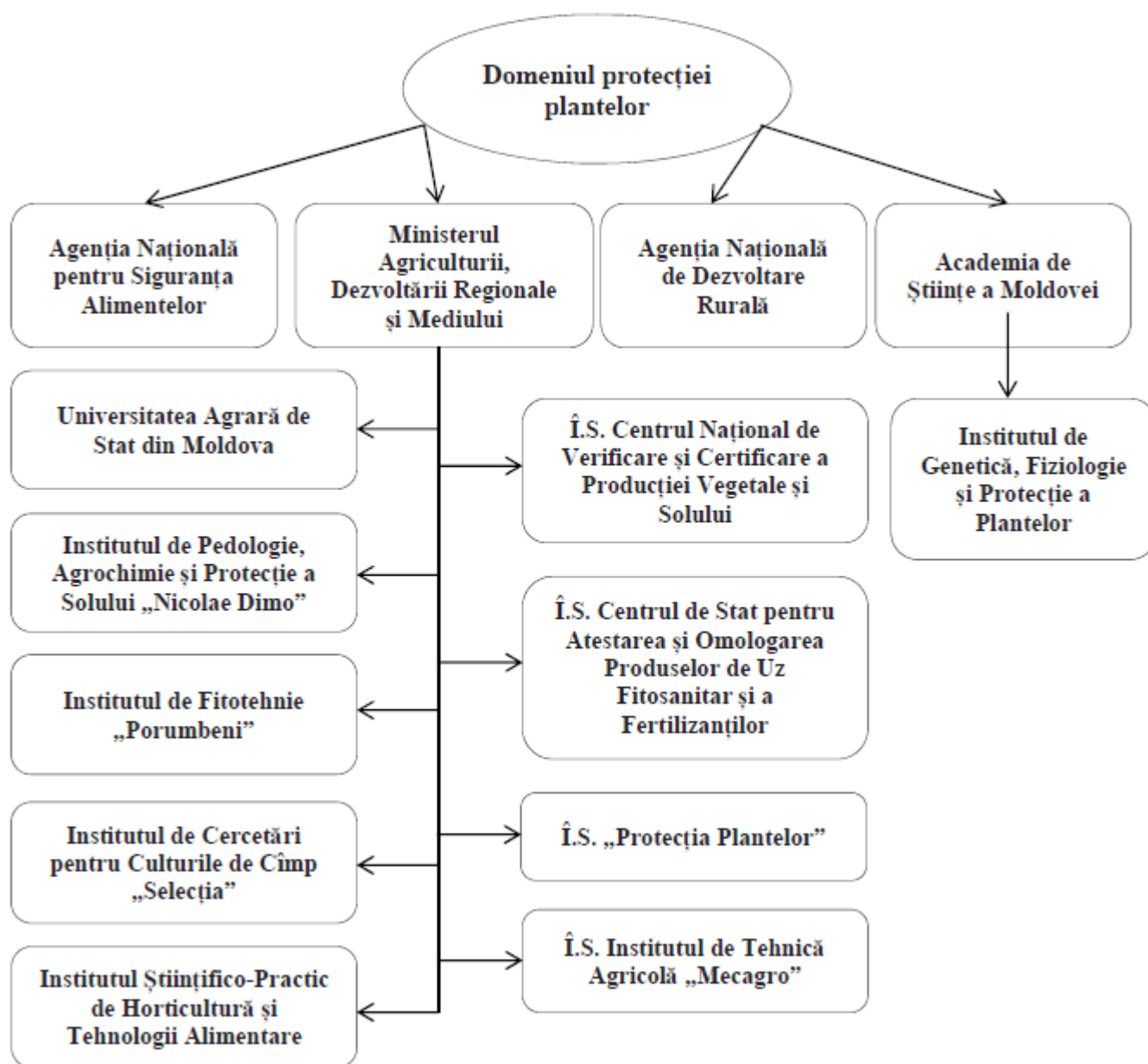

Figura 2

30. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, în calitate de organ central de specialitate, are misiunea de elaborare și promovare a politicii de stat în domeniile protecției plantelor, carantinei fitosanitare, managementului produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților, siguranței alimentelor de origine vegetală, pentru asigurarea dezvoltării, sporirii productivității și competitivității sectorului agroindustrial.

31. În vederea implementării politicii statului în domeniile de reglementare, în anul 2013 a fost creată Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, ca autoritate administrativă subordonată Guvernului:

1) în structura Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, activitățile în domeniile date se realizează de către specialiștii a două direcții: Protecția și sănătatea plantelor și Controlul produselor de uz fitosanitar și fertilizanți, inclusiv de specialiștii subdiviziunilor raionale/municipale pentru siguranța

alimentelor;

2) În scopul realizării atribuțiilor funcționale, Direcția protecția și sănătatea plantelor este constituită din Secția carantina internă, Serviciul carantina externă, Serviciul supraveghere fitosanitară și înregistrarea producătorilor, Serviciul monitoring fitosanitar și managementul crizelor. Direcția exercită controlul și supravegherea respectării de către operatori a legislației în domeniu; identifică, dispune localizarea și lichidarea focarelor organismelor de carantină și extrem de periculoase; monitorizează și prognozează dezvoltarea organismelor dăunătoare și recomandă măsuri de combatere a acestora; elaborează și editează pronosticul anual și trimestrial al răspîndirii dăunătorilor și bolilor principale ale culturilor agricole; asigură controlul fitosanitar al plantelor, produselor vegetale și al altor bunuri conexe supuse regimului de carantină fitosanitară, inclusiv importate, exportate și reexportate;

3) În scopul minimizării impactului asupra consumatorilor, componentelor mediului și în scopul asigurării inofensivității producției agricole vegetale, gestionarea produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților este atribuită Direcției controlul produselor de uz fitosanitar și fertilizanți, cu două subdiviziuni responsabile.

32. Academia de Științe a Moldovei este o instituție publică de interes național în sfera științei și inovării, care asigură organizarea și efectuarea cercetărilor științifice fundamentale și aplicative referitor la dezvoltarea naturii, omului și societății, elaborarea și implementarea tehnologiilor avansate în vederea dezvoltării economice, sociale și spirituale a țării.

33. În cadrul Academiei de Științe a Moldovei activitățile de cercetare și inovare în domeniul agricol sînt reprezentate de Secția științele agricole, care coordonează activitățile de cercetare ale instituțiilor de profil.

34. Sistemul de cercetare-inovare din domeniul protecției plantelor este reprezentat de cinci instituții științifice și trei întreprinderi de stat, inclusiv:

1) Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor cu laboratoarele de „Fitopatologie și biotehnologie”, „Entomologie și biocenologie”, „Prognoze și analize fitosanitare”, „Fitofarmacie și ecotoxicologie”, „Sinteza și evaluarea atractanților”, „Protecția integrată a plantelor”, în cadrul cărora se realizează cercetări științifice fundamentale și practice, producția mijloacelor biologice de protecție a plantelor cu elaborarea recomandărilor de aplicare.

Tematica cercetărilor științifice se axează pe:

a) izolarea, identificarea și determinarea particularităților biologice ale agenților fitopatogeni și biologici, cu perspectivă de utilizare a acestora în combaterea organismelor dăunătoare;

b) determinarea structurii și a mecanismelor de interacțiune a componentelor utili și dăunători în agrocenoze, impactul tehnologiilor agricole asupra indicilor cantitativi și calitativi ai plantelor de cultură, precum și asupra elementelor principale ale agro- și ecosistemelor;

c) elaborarea metodelor de prognoză a dezvoltării bolilor și dăunătorilor pentru sistemele de protecție integrată a culturilor agricole, precum și elaborarea tehnologiilor de pronosticare și semnalare a apariției organismelor dăunătoare;

d) tehnologii de producție și aplicare a mijloacelor alternative (entomofagi și substanțe biologic active) pentru combaterea organismelor dăunătoare în agrocenoze, efectuarea testării produselor de uz fitosanitar în scopul omologării;

e) testarea și implementarea sistemelor de protecție integrată a culturilor pomicele, viticole, legumicole și de câmp și a cerințelor tehnice de proiectare și creare a utilajului tehnologic, a mașinilor pentru efectuarea tratamentelor fitosanitare;

f) determinarea proprietăților chimice și acțiunii biologice a substanțelor biologic active;

g) elaborarea schemelor de sinteză a atractanților, producție și aplicare în sistemele de agricultură ecologică;

2) monitorizarea și cercetarea organismelor dăunătoare ale culturilor agricole, elaborarea și implementarea sistemelor de protecție integrată a plantelor separat pe culturi, publicarea rezultatelor obținute, activități de ameliorare a soiurilor și hibridilor culturilor de câmp, a materialului săditor pomicol și viticol în scopul obținerii soiurilor/hibridilor rezistente/rezistenți la secetă, boli și dăunători, ce sînt realizate de către instituțiile de profil, precum: Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp „Selecția”,

Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” și Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare. Instituțiile menționate efectuează cercetări-testări-experimentări în condiții de câmp pe parcele experimentale în vederea stabilirii și/sau confirmării eficienței biologice a unui nou produs prezentat spre omologare, în raport cu produsele omologate;

3) cercetările științifice în domeniile sporirii fertilității solului, optimizării regimului nutritiv al solului, productivității culturilor agricole prin implementarea sistemelor de fertilizare inofensive mediului, ce se realizează la nivel național de către specialiștii Institutului de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului „Nicolae Dimo”, Laboratorul „Calitatea solului, plantelor și a fertilizanților”;

4) Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”, ce elaborează și produce mijloace tehnice pentru mecanizarea agriculturii și industriei prelucrătoare, sisteme de mașini pentru protecția plantațiilor viticole, pomicole, nucifere și a culturilor de câmp, inclusiv pe teren protejat;

5) Î.S. „Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar și a Fertilizanților”, ce asigură organizarea, coordonarea și controlul asupra procesului de cercetare-testare-experimentare de stat a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților în vederea omologării, elaborării și publicării Registrului de stat al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților;

6) Î.S. „Protecția Plantelor”, ce asigură efectuarea tratamentelor fitosanitare pentru combaterea organismelor dăunătoare cu dezvoltare în masă, în fișiile forestiere adiacente traseelor naționale și alte terenuri din gestiunea statului. În componența întreprinderii activează două laboratoare de producție a mijloacelor biologice de protecție a plantelor, amplasate în orașele Soroca și Cahul.

35. În cadrul instituțiilor de cercetări științifice de profil, începând cu anul 2001 s-a conturat o tendință de diminuare cu 42% a numărului de cadre antrenate în activitățile de cercetare. Din numărul total al cercetătorilor științifici – cca 300 de persoane, peste 50% au o vîrstă medie cuprinsă între 50 și 60 de ani. Lipsa motivării tinerilor specialiști de încadrare în domeniul cercetării este cauzată de austeritatea bugetară permanentă, care limitează ponderea mijloacelor financiare pentru dezvoltarea instituțiilor de cercetare-inovare și garantarea unor salarii decente. Ca urmare a acestei situații, se atestă reducerea volumului de cercetări, dotarea limitată și inaccesibilitatea procurării utilajului performant, reducerea atractivității acestui domeniu pentru tinerii specialiști.

36. Sistemul educațional în domeniul protecției plantelor este reprezentat de instituția de învățămînt superior – Universitatea Agrară de Stat din Moldova (UASM), al cărei obiectiv este pregătirea specialiștilor în domeniul agriculturii, inclusiv la specialitățile Protecția plantelor, Agronomie, Horticultură, Viticultură și Vinificație, Silvicultură și grădini publice. Cursul la specialitatea Protecția plantelor se realizează în trei cicluri: general, masterat și doctorat. Primul ciclu de patru ani de studii cuprinde 13 discipline – patru cu profil entomologic, patru cu profil fitopatologic, patru cu profilul protecție a plantelor și unul normativ. La ciclul II (masterat), la specialitatea Protecția integrată a agroecosistemelor se predau șapte discipline, inclusiv trei cu profil entomologic, două cu profil fitopatologic și două cu profilul protecția integrată a plantelor.

37. Pentru pregătirea specialiștilor în domeniul agriculturii în țară activează patru colegii, în cadrul cărora se pregătesc agronomi cu studii medii de specialitate. În vederea optimizării sistemului educațional mediu de specialitate, Guvernul a întreprins măsuri de creare a două instituții publice – Centrul de Excelență în Viticultură și Vinificație din Chișinău și Centrul de Excelență în Horticultură și Tehnologii Agricole din Țaul.

38. Pentru dezvoltarea durabilă a comunităților rurale, în Republica Moldova a fost creată și activează Agenția Națională de Dezvoltare Rurală (ACSA), care are ca scop instituirea și dezvoltarea unei rețele profesionale de prestatori de servicii de informare, consultanță și instruire a producătorilor agricoli. Agenția Națională de Dezvoltare Rurală dispune de 33 de centre regionale și locale de consultanță, amplasate în majoritatea raioanelor, în care activează 68 de consultanți regionali și 140 de consultanți locali. Dintre aceștia, 33 sînt specializați în protecția integrată a plantelor.

39. Prin intermediul programelor de instruire, consultanții Agenției Naționale de Dezvoltare Rurală asigură școlarizarea consultanților locali din subdiviziunile teritoriale ale agenției, inclusiv pe baza loturilor demonstrative înființate de agenție, de instituțiile de cercetări științifice sau de centrele de instruire și excelență din țară, România, Polonia, Cehia, Franța, Grecia și Israel.

40. Politica de stat în domeniul agriculturii, promovată de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, la nivel teritorial este implementată de către direcțiile raionale agricultură și alimentație în colaborare cu organele administrației publice locale. Activitatea de bază a direcțiilor raionale agricultură și alimentație constă în asigurarea utilizării eficiente a resurselor agricole din punct de vedere economic și ecologic, promovarea agriculturii durabile, consolidarea terenurilor agricole parcelate, cooperarea operatorilor agricoli în vederea utilizării tehnologiilor avansate și sporirii productivității sectorului agroalimentar prin implementarea proiectelor investiționale.

41. Actualmente în Republica Moldova lipsește sistemul de perfecționare profesională a specialiștilor în domeniile fitosanitar, protecția plantelor, managementul produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților, precum și pentru alte segmente ce țin de sectorul agricol.

42. Activitățile privind verificarea corespunderii plantelor, produselor vegetale și bunurilor conexe cerințelor fitosanitare, a respectării normelor de inofensivitate, certificarea calității materialului semincer, a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților sînt realizate de laboratoarele din cadrul:

1) Î.S. „Centrul Național de Verificare și Certificare a Producției Vegetale și Solului”, care efectuează testări pe compartimentele:

a) Laboratorul de încercări morfobiometrice – entomologie, ierbologie, nematologie;

b) Laboratorul de încercări microbiologice – micologie, bacteriologie și virusologie, acreditate conform standardului SM SR EN ISO/CEI 17025:2006 în sistemul național de acreditare MOLDAC, precum și cel internațional RENAR;

c) Laboratorul de biologie moleculară pentru detectarea organismelor modificate genetic, acreditat conform standardului SM SR EN ISO/CEI 17025:2006;

d) Laboratorul pentru determinarea reziduurilor de pesticide în plante și produse vegetale, acreditat de către organismul național de acreditare MOLDAC și cel internațional RENAR;

e) Laboratorul de testare și certificare a semințelor, acreditat conform standardului SM SR EN ISO/CEI 17025:2006 în sistemul național de acreditare MOLDAC, precum și cel internațional ISTA;

2) Î.S. „Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de Uz Fitosanitar”, în care activează Laboratorul „Atestarea și controlul calității pesticidelor” pentru efectuarea controlului calității pesticidelor importate și utilizate în Republica Moldova, determinării reziduurilor de pesticide în produsele vegetale, apă și sol, elaborarea și adaptarea metodelor de analiză pentru determinarea ingredientelor active ale pesticidelor.

Evaluarea conformității fertilizanților se realizează de către organisme de certificare, acreditate conform standardului SM SR EN ISO/CEI 17065:2013.

43. În cadrul Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor activează laboratoare care efectuează cercetări fundamentale și aplicative pentru protecția culturilor agricole împotriva organismelor dăunătoare:

1) Laboratorul „Fitopatologie și biotehnologie” produce preparate biologice precum Virin-HSP, Paurin, Trichodermin Th-7F SC, Trichodermin SC, Gliocladin SC;

2) Laboratorul „Entomologie și biocenologie” produce entomofagi (genul *Trichogramma* și *Bracon hebetor*) și elaborează tehnologii de protecție ecologică a culturii mărului contra dăunătorului viermele merelor (*Cydia pomonella*);

3) Laboratorul „Prognoze și analize fitosanitare” elaborează modele de prognoză a bolilor (mana, făinarea), dăunătorilor (viermele merelor și viespea cu fereștrău) și sisteme de prognoze computerizate, conform fenologiei organismului dăunător și culturilor agricole, bazate pe parametrii de microclimă;

4) Laboratorul „Fitofarmacie și ecotoxicologie” produce dispensatoare feromonale din fibre sintetice pentru monitorizarea și dezorientarea masculilor de *Grapholitha funebrana*, compoziții feromonale noi, pentru combaterea speciilor *Helicoverpa armigera* (tomate) și *Grapholitha funebrana* (prun);

5) Laboratorul „Protecția integrată a plantelor” produce preparate biologice pentru includerea lor în schemele de protecție integrată a plantelor împotriva bolilor și dăunătorilor, și anume: trei biofungicide (Funecol, Rizoplan, Recol), un bioinsecticid (Pelecol), un stimulator de creștere din extract vegetal (Reglal);

6) Laboratorul „Sinteza și evaluarea atrăcților” a sintetizat și asigură producția a 12 substanțe

feromonale pentru captarea și dezorientarea speciilor organismelor dăunătoare culturilor agricole: Merenol (*Cydia pomonella*), FeroFUN (*Grapholitha funebrana*); FeroMOL (*G. molesta*); FeroORAN (*Adoxophyes orana*); FeroPOD (*Archips podana*); FeroROS (*Archips rosana*); Pernicil (*Quadraspidiotus perniciosus*), Grozdemon (*Lobesia botrana*), FeroSEG (*Agrotis segetum*), ArmiGALI (*Helicoverpa armigera*), FeroBras (*Mamestra brassicae*), Operculat (*Phthorimaea operculella*).

Secțiunea a 5-a **Principalele organisme dăunătoare ale culturilor agricole și măsurile de protecție**

44. Principalele organisme dăunătoare, care provoacă daune considerabile culturilor agricole sînt prezentate în anexa la prezentul Program.

45. În perioada de vegetație culturile agricole sînt afectate de un spectru larg de organisme dăunătoare, inclusiv polifagi precum rozătoare și insecte.

46. În procesul tehnologic de producție agricolă impactul buruienilor asupra productivității culturilor agricole poate fi diminuat prin măsuri efectuate în baza cartării buruienilor. Cartarea constituie o acțiune suplimentară de control al buruienilor, cu ajutorul căreia se poate prognoza în timp răsărirea acestora. Pentru aplicarea măsurilor de control este obligatorie cunoașterea spectrului florei segetale (*speciile segetale de buruieni sînt cele care se răspîndesc și concurează cu culturile agricole*), respectiv a densității acestora la o unitate de suprafață.

Impactul organismelor dăunătoare poate fi diminuat și menținut în limita pragului economic de dăunare, în condițiile respectării sistemului integrat de protecție a plantelor, axat pe elemente tehnologice, economice, ecologice, care include:

- 1) aplicarea tehnologiilor noi de lucrare a solului;
- 2) respectarea rotației culturilor în cadrul asolamentelor;
- 3) utilizarea în procesul de cultivare a soiurilor și hibrizilor rezistenți la organismele dăunătoare;
- 4) utilizarea materialului semincer tratat cu produse de uz fitosanitar;
- 5) asigurarea densității optime a plantelor cultivate;
- 6) monitorizarea organismelor dăunătoare (detectarea focarelor) și prognozarea tratamentelor fitosanitare, în scopul combaterii și prevenirii diseminării acestora;
- 7) aplicarea mijloacelor biologice de protecție a plantelor – zoofagi (prădători, paraziți), produse microbiologice (virale, fungi, bacteriene) și substanțe speciale (feromoni, hormoni);
- 8) utilizarea rațională a produselor de uz fitosanitar, cu menținerea echilibrului biologic;
- 9) aplicarea tratamentelor fitosanitare cu echipamente multifuncționale cu eficiență înaltă;
- 10) erbicidarea în funcție de cartarea buruienilor;
- 11) administrarea uniformă și echilibrată a fertilizanților organici, minerali și chimici;
- 12) plantarea fișiiilor protectoare cu specii din flora spontană.

47. Produsele de uz fitosanitar omologate pentru utilizarea pe teritoriul țării și incluse în Registrul de stat al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților au acțiune de combatere asupra a 168 de specii de dăunători, 171 de agenți patogeni și 127 de specii de buruieni.

48. Actualmente în sistemele de protecție a plantelor predomină aplicarea tratamentelor chimice în detrimentul celor biologice. Pe parcursul ultimilor ani, conform rapoartelor Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, anual se aplică tratamente fitosanitare cu insecticide pe circa 360 mii ha, cu fungicide – 600 mii ha și cu erbicide – 728 mii ha, inclusiv pînă la răsăritul plantelor pe cca 190 mii ha, pe vegetație – 538 mii ha. Anual în țară se aplică tratarea a 82,0 mii tone de material semincer, se deratizează și se dezinfectează cca 1211 mii m³ de spații de depozitare, se dezinfectează cca 20 mii m² de sol în teren protejat. Media multiplicității (repetării) tratamentelor fitosanitare la principalele culturi agricole, precum cerealele, leguminoasele, oleaginoasele, legumicolele, variază între 0,5 și 1,7 ori, respectiv la sfecla de zahăr – 3,6 ori, la vița de vie – 2,5 ori și la plantațiile pomicele – 4,0 ori.

49. Pe suprafețele agricole, anual, se utilizează cca 2,5 mii tone de produse de uz fitosanitar. Aproximativ 98% din produsele de uz fitosanitar, cu excepția unor mijloace biologice de protecție a plantelor (preparate biologice și feromoni sexuali), sînt din import. Din volumul total de produse de uz

fitosanitar utilizate, o cotă considerabilă o ocupă erbicidele – cca 41% și fungicidele – cca 39%, urmate de insecticide și acaricide cu cca 12% și alte produse de uz fitosanitar, indicate în tabelul 4.

Tabelul 4

Cantitatea produselor de uz fitosanitar utilizate în anii 2011-2016

Denumirea produselor	Cantitatea produselor, tone				
	2011	2012	2013	2014	2015
Insecticide, acaricide	230,86	268,55	276,62	262,40	205,27
Fungicide	1058,47	888,56	1079,32	1106,70	868,31
Erbicide	1090,73	1076,46	984,85	1058,73	940,55
Defolianți, desicanți	17,36	8,56	18,12	13,11	8,20
Rodenticide	0,93	0,83	1,15	2,34	2,44
Produse pentru tratarea semințelor	72,97	81,82	67,27	74,39	68,13
Fumigante	0,78	0,52	0,31	0,38	1,03
Produse biologice	5,48	4,17	1,37	3,78	5,89
Adjuvanți	44,23	43,67	52,01	59,01	20,22
Total	2521,81	2373,14	2481,02	2580,83	2120,04

50. În sectorul agrar al țării, pentru combaterea organismelor dăunătoare a culturilor agricole este admisă utilizarea a 988 de produse de uz fitosanitar (denumiri comerciale), fabricate pe baza a cca 250 de substanțe active din diverse grupe chimice: compuși ai cuprului și sulfului, carbamați și tiocarbamați, organofosforice, clorfenoxili, piretroizi sintetici, neonicotinoizi, derivați sulfonil-ureici, strobiruline etc.

51. În perioada anilor 1997-2016, numărul produselor de uz fitosanitar omologate (denumiri comerciale) a înregistrat o creștere semnificativă, iar numărul substanțelor active a înregistrat o creștere lentă, date reflectate în figura 3, utilizând ca exemplu evoluția omologării erbicidelor.

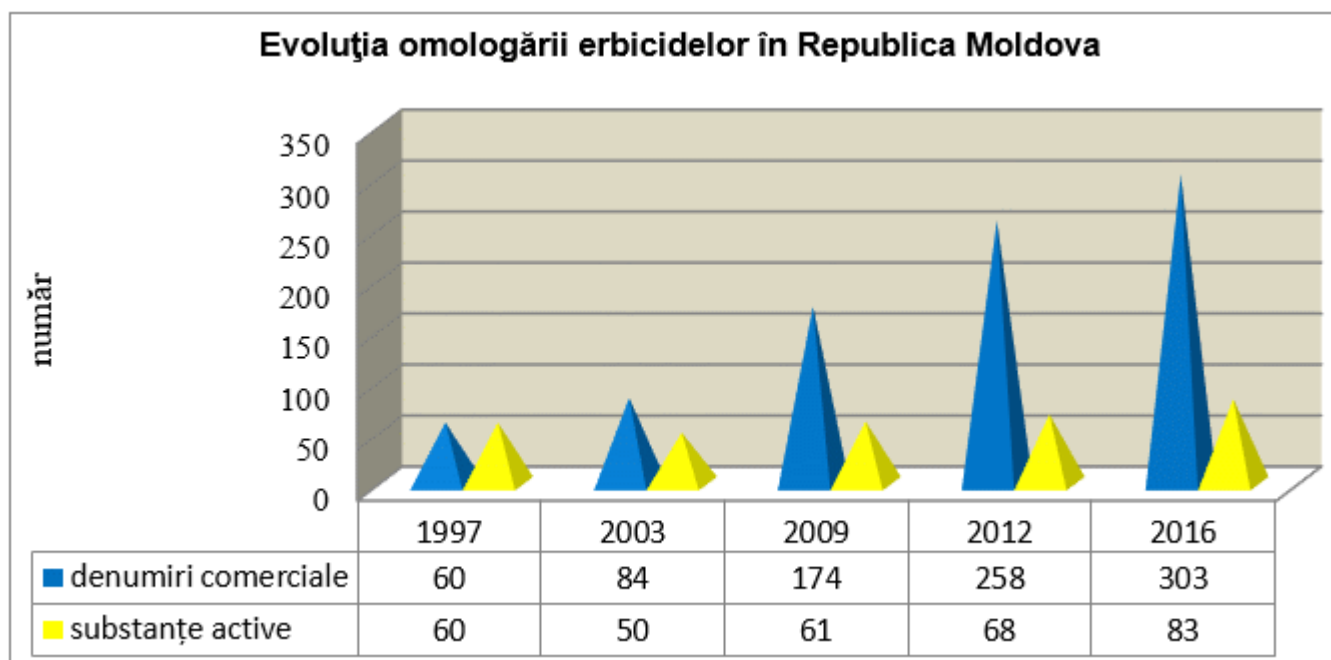

Figura 3

52. Analiza comparativă a sortimentului produselor de uz fitosanitar omologate denotă că pe parcursul ultimilor șase ani numărul acestora s-a majorat cu 42%, iar numărul produselor din grupa I de

toxicitate (extrem de toxice) s-a micșorat cu 50%. În perioada indicată se menține tendința majorării numărului de produse din grupele III și IV de toxicitate (moderat și slab toxice). Produsele din grupa II de toxicitate (toxice), în valoare procentuală, se mențin la nivelul anilor precedenți. Numărul produselor de uz fitosanitar omologate (denumiri comerciale) a înregistrat o creștere de la 569 în anul 2009 pînă la 988 în anul 2016, tabelul 5.

Tabelul 5

**Produse de uz fitosanitar omologate, în anii 2009-2016,
în funcție de grupa de toxicitate**

Denumirea	2009	2016	2009	2016	2009	2016	2009	2016
	Grupa de toxicitate							
	I		II		III		IV	
Insecticide și acaricide	0	0	26	41	72	117	19	39
Rodenticide	2	1	0	2	0	0	0	1
Fungicide	0	0	2	7	80	151	69	126
Erbicide	0	0	1	5	101	170	61	129
Defolianți și desicanți	0	0	0	0	5	10	1	5
Produse pentru tratarea materialului semincer	2	0	1	1	41	53	19	23
Preparate biologice	0	0	0	0	1	0	14	17
Reglatori de creștere	0	0	0	0	2	11	3	26
Produse pentru tratarea spațiilor de depozitare	6	8	2	1	4	2	0	0
Substanțe superficiale	0	0	0	0	0	1	8	11
Produse pentru producția ecologică	0	0	0	0	5	6	22	24
Total produse omologate	10	9	32	57	311	521	216	401
Total, %	1,8	0,9	5,6	5,8	54,6	52,7	38,0	40,6

53. Datele din tabelul 5 denotă că tratamentele fitosanitare cu produse de natură chimică rămîn o măsură prioritară și se utilizează pentru combaterea organismelor dăunătoare în cazul depășirii pragului economic de dăunare.

54. În vederea minimizării riscurilor pentru sănătatea populației, evitării efectelor nocive asupra mediului, garantării siguranței alimentelor de origine vegetală, operatorii agricoli sînt obligați să respecte cerințele legislației naționale, bunele practici agricole, inclusiv practicile internaționale de gestionare a produselor de uz fitosanitar, pe segmentul import-utilizare.

55. Respectarea măsurilor agrotehnice în sistemul de protecție integrată a plantelor reduce efectele de dăunare a populațiilor organismelor dăunătoare pînă la 80% și reduce consumul de combustibil, fertilizanți și produse de uz fitosanitar.

56. Mijloacele biologice de protecție a plantelor se utilizează anual pentru combaterea organismelor dăunătoare pe o suprafață de cca 5100 ha. La unele culturi, acestea permit reducerea la minim a tratamentelor chimice prin reglarea densității entomofagilor și menținerea populațiilor de dăunători sub pragul economic de dăunare.

57. Activitățile de ameliorare a soiurilor și hibrizilor în Republica Moldova sînt atribuite instituțiilor științifice de profil, care, conform rezultatelor estimărilor, necesită dotare, finanțare, asigurare cu cadre, echipament și dezvoltare durabilă.

58. Teritoriul Republicii Moldova este divizat în trei zone agricole – nord, centru și sud, relativ omogene ca relief, sol, climă, floră, faună și mod de folosință antropică pentru practicarea sistemelor de agricultură cu particularități economice specifice zonelor.

Secțiunea a 6-a

Perspectiva dezvoltării protecției integrate a plantelor

59. În întreprinderile corporative sistemul de protecție integrată a plantelor se aplică parțial, iar în gospodăriile de fermieri și țărănești acesta se implementează la minim.

60. Rezultatele evaluării curente a domeniului protecției plantelor atestă un șir de neconformități și, evident, impune necesitatea implementării sistemului de protecție integrată a plantelor, luând în considerare următoarele:

- 1) existența condițiilor climatice favorabile pentru dezvoltarea și răspândirea speciilor de boli și dăunători;
- 2) insuficiența de monitorizare a culturilor agricole și a fazelor de dezvoltare a organismelor dăunătoare;
- 3) existența terenurilor agricole abandonate/nelucrate (fond de infecție);
- 4) nerespectarea sau respectarea parțială a rotației culturilor în asolament;
- 5) aplicarea nesemnificativă a mijloacelor biologice de protecție a plantelor;
- 6) utilizarea materialului semincer neconform, a pragurilor economice de dăunare depășite și insuficiența aplicării bunelor practici agricole.

61. În domeniul dat se atestă o reducere semnificativă a numărului de specialiști în protecția plantelor, situație care pune în dificultate activitatea Serviciului monitoring fitosanitar și managementul crizelor din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, reflectând incapacitatea de supraveghere totală a suprafețelor ocupate cu culturi agricole. Un factor de risc îl constituie insuficiența dotării serviciului menționat cu echipament performant, stații meteorologice automate pentru prognozarea apariției și dezvoltării agenților patogeni, sistem informațional electronic pentru difuzarea buletinelor de avertizare.

62. Perspectiva dezvoltării domeniului este bazată pe promovarea extinderii aplicării protecției integrate a plantelor, planificarea și întreprinderea măsurilor privind managementul eficient al organismelor dăunătoare, al vectorilor de răspândire ai acestora, stabilirea criteriilor de protecție integrată a plantelor prin efectuarea cercetărilor științifice axate pe:

- 1) examinarea obiectelor de carantină în scopul elaborării metodelor și procedeelelor de depistare și lichidare a focarelor, inclusiv studii asupra vectorilor de răspândire;
- 2) studierea agenților patogeni în funcție de etiologie (criptogamică, bacteriană, virotică, micoplasmică etc.), cu recomandări pentru sistemul de protecție integrată a plantelor, bazate pe patogenitatea și virulența acestora;
- 3) depistarea și identificarea speciilor de insecte, acarieni, nematozi, altele, a vectorilor de răspândire ai acestora, în special de etiologie virotică și micoplasmică;
- 4) studierea speciilor de insecte utile (entomofagi, acarieni răpitori, alte grupe de paraziți), rezultate utilizate la elaborarea metodelor biologice de protecție a plantelor;
- 5) elaborarea programelor de prognozare a dezvoltării organismelor dăunătoare prin utilizarea sistemelor automatizate de pronosticare;
- 6) procesul de ameliorare a soiurilor/hibridilor în vederea majorării rezistenței la organismele dăunătoare;
- 7) perfecționarea metodelor biologice de protecție a plantelor realizate prin elaborarea tehnologiilor de producere și aplicare a feromonilor, pentru determinarea și reglarea densității populaționale a organismelor dăunătoare;
- 8) actualizarea pragurilor economice de dăunare în funcție de condițiile climatice create, pentru eficientizarea și diminuarea numărului de tratamente fitosanitare.

63. Pe parcursul ultimilor trei ani, în vederea dezvoltării domeniului fitosanitar au fost elaborate și publicate un șir de lucrări ce vizează protecția integrată a plantelor, printre care: *Migrația, invazia și combaterea integrată a buruienilor, bolilor și dăunătorilor culturilor agricole și Entomofauna alogenă invazivă din Republica Moldova*. Cu suportul proiectului Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură au fost elaborate și editate broșurile: *Managementul integrat al celor mai răspândite boli și*

Capitolul III OBIECTIVELE PROGRAMULUI

64. Obiectivul general al prezentului Program constă în optimizarea aplicării tratamentelor fitosanitare și reducerea presiunii cantitative a produselor de uz fitosanitar la unitate de suprafață agricolă.

65. Realizarea obiectivului general întrunește aplicarea următoarelor obiective specifice:

1) crearea cadrului normativ, prin elaborarea și promovarea a nouă proiecte de hotărâri de Guvern pînă în anul 2026;

2) optimizarea sortimentului de produse de uz fitosanitar permise pentru utilizare în agricultura Republicii Moldova, prin reducerea omologării numărului produselor de uz fitosanitar din categoriile de pericol 1 și 2 de toxicitate acută orală/dermală cu 10%, sau cu 7 produse mai puțin, pînă în anul 2025, prin extinderea utilizării mijloacelor biologice de protecție a plantelor cu 30% pînă în anul 2027;

3) consolidarea capacităților tehnice ale sistemului de monitorizare, prognoză și avertizare, prin dotarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor cu 20 de sisteme automate de măsurare a parametrilor climatici și de avertizare a dezvoltării organismelor dăunătoare, actualizarea pragului economic de dăunare pentru cinci-opt culturi agricole, completarea statelor de personal ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor cu 30 de specialiști în domeniul protecției plantelor pînă în anul 2025;

4) optimizarea domeniului protecției plantelor prin promovarea implementării bunelor practici agricole în cadrul a 10 seminare desfășurate, asigurarea calității tratamentelor fitosanitare ca rezultat al producerii/înregistrării a cinci mașini/utilaje, modele noi, cu indici performanți de exploatare, elaborarea sistemului de cartare a buruienilor pînă în anul 2027.

Capitolul IV ACȚIUNI PLANIFICATE PENTRU EXECUTARE, RESPONSABILI PENTRU PROMOVARE ȘI IMPLEMENTARE

66. Executarea obiectivelor stabilite și sistematizate în Planul de acțiuni privind implementarea prezentului Program implică următoarele:

1) elaborarea, armonizarea și actualizarea cadrului normativ național în domeniul protecției plantelor;

2) optimizarea sortimentului de produse de uz fitosanitar permise pentru utilizare în agricultura Republicii Moldova;

3) dezvoltarea bazei tehnico-materiale a laboratoarelor de producție a mijloacelor biologice de protecție a plantelor;

4) asigurarea calității tratamentelor fitosanitare;

5) perfecționarea sistemului de prognoză prin dotarea cu echipament și utilaj performant în vederea avertizării prompte a producătorilor agricoli;

6) organizarea școlilor pentru perfecționarea/instruirea cadrelor implicate în domeniile fitosanitar, protecția plantelor și managementul produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților;

7) promovarea subvenționării producătorilor și utilizatorilor mijloacelor biologice de protecție a plantelor;

8) asigurarea combaterii buruienilor conform sistemului de cartare;

9) instruirea producătorilor agricoli privind implementarea bunelor practici agricole, Global GAP, ISO, HACCP etc.;

10) elaborarea și editarea recomandărilor privind sistemul de protecție integrată a plantelor pentru culturile grîului de toamnă, mărului, viței de vie, tomatelor și cartofului.

67. Responsabilitățile de promovare a implementării prezentului Program sînt atribuite Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Academiei de Științe a Moldovei și instituțiilor mediului academic.

Capitolul V
ESTIMAREA GENERALĂ A COSTURILOR,
REZULTATE SCONTATE ȘI INDICATORI DE PROGRES

68. Finanțarea Programului se va efectua din contul și în limitele mijloacelor financiare aprobate anual în bugetul public național, precum și din alte surse, în condițiile legislației.

69. Costurile estimative pentru implementarea Planului de acțiuni prevăzute în anexa nr.2 la hotărâre constituie 8,1 mil. lei pentru anii 2018-2027. Estimarea și planificarea mijloacelor financiare necesare pentru realizarea măsurilor planificate pe anul următor se vor efectua anual în baza propunerilor la proiectul legii bugetului public național.

70. Ca urmare a realizării acțiunilor prevăzute în prezentul Program, vor fi atinse următoarele rezultate și indicatori de progres:

1) nouă proiecte de acte normative pe domeniul fitosanitar, elaborate și aprobate până în anul 2025;

2) omologarea numărului produselor de uz fitosanitar din categoriile de pericol 1 și 2 de toxicitate acută orală/dermală redusă cu 10%, sau cu șapte produse mai puțin, până în anul 2025;

3) omologarea mijloacelor biologice de protecție a plantelor, producție autohtonă, facilitată prin elaborarea, în anul 2020, a măsurilor de subvenționare și includerea acestora într-un proiect de act normativ;

4) cîte două seminare/cursuri de instruire în domeniul protecției plantelor organizate și desfășurate anual, începînd cu anul 2018;

5) instrucțiune tehnologică de producție și aplicare a mijloacelor biologice de protecție a plantelor, elaborată și editată în perioada 2020-2021;

6) recomandări privind protecția integrată a plantelor, elaborate și editate pentru șase grupe de culturi agricole (culturi de cîmp, pomicole, viță de vie, cartof, culturi legumicole și bacifere) în anii 2018-2025;

7) specialiști cu studii în agricultură, instruiți pentru antrenare la efectuarea monitoring-ului fitosanitar (35-40 de persoane) până în anul 2025;

8) 20 de sisteme automate de măsurare a parametrilor climatici (de tipul AgroExpert) procurate și instalate până în anul 2025, pentru prognozarea dezvoltării organismelor dăunătoare;

9) prag economic de dăunare pentru cinci-opt culturi agricole, actualizat și modificat până în anul 2025;

10) numărul de operatori, beneficiari ai buletinelor de avertizare, majorat cu 5-7% anual, începînd cu anul 2020;

11) procedură de prelevare și transportare a probelor către laborator, de la importul, exportul, reexportul mărfurilor și procedură de substituire a certificatului fitosanitar cu pașaportul fitosanitar, elaborate și aprobate până în anul 2019;

12) 550-600 de operatori școlarizați în domeniul protecției integrate a plantelor, pe baza școlilor de cîmp pentru fermieri, până în anul 2021;

13) sistem de cartare a buruienilor elaborat, editat și plasat pe site-ul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor până în anul 2027;

14) zece seminare/cursuri de instruire organizate pentru 500 de operatori, privind respectarea asolamentului și utilizării materialului semincer certificat, până în anul 2027;

15) măsuri de subvenționare a producătorilor agricoli, utilizatori ai mijloacelor biologice de protecție a plantelor, elaborate și prezentate Agenției de Intervenție și Plăți în Agricultură, în anul 2021;

16) cinci mașini/utilaje, modele noi, pentru efectuarea tratamentelor fitosanitare, cu indici performanți de exploatare, înregistrate până în anul 2027.

Capitolul VI
RAPORTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA IMPLEMENTĂRII
PROGRAMULUI ȘI A PLANULUI DE ACȚIUNI

71. Evaluarea implementării prezentului Program și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia se realizează anual în baza indicatorilor de performanță, stabiliți pentru fiecare obiectiv specific, și în baza rezultatelor obținute pentru fiecare acțiune.

72. Autoritățile responsabile de implementarea Planului de acțiuni vor prezenta anual, pînă la data de 15 ianuarie, Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului rapoarte privind executarea acțiunilor incluse în Planul de acțiuni.

73. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului:

1) va aduna informațiile, va evalua nivelul de îndeplinire a acțiunilor și va prezenta anual Guvernului, pînă la data de 15 februarie, raportul privind executarea Planului de acțiuni;

2) la expirarea a cinci ani (anul 2023), va efectua evaluarea generală a implementării Planului de acțiuni în scopul actualizării acestuia.

Anexă
la Programul național de protecție
integrată a plantelor pentru anii 2018-2027

Principalele organisme dăunătoare ale culturilor agricole

Cultura	Dăunători		Boli		Buruieni	
	Denumirea					
1	2		3		4	
Cerealiere (grâu, orz, ovăz, secară)	Păduchele ovăzului	<i>Sitobion avenae</i>	Fuzarioza	<i>Fusarium oxysporum</i>	Pălămida de câmp	<i>Cirsium arvense</i>
	Tripsul grîului	<i>Haplothrips tritici</i>	Rugina neagră și brună a grîului	<i>Puccinia graminis, Puccinia recondita</i>	Pirul tîrîtor	<i>Agropyron repens</i>
	Ploșnița asiatică a cerealelor	<i>Eurygaster integriceps</i>	Tăciunele zburător al grîului	<i>Ustilago tritici</i>	Susaiul de câmp	<i>Sonchus arvensis</i>
	Cărăbușeii cerealelor	<i>Anisoplia spp.</i>	Făinarea	<i>Erysiphe graminis</i>	Hrișcă urcătoare	<i>Polygonum convolvulus</i>
	Gîndacul ghebos	<i>Zabrus tenebrioides</i>	Septorioza grîului	<i>Septoria tritici</i>	Ridichioara sălbatică	<i>Raphanus raphanistrum</i>
Porumb, sorg, mei	Gîndacul negru de stepă	<i>Blaps halophila</i>	Tăciunele comun al porumbului	<i>Ustilago maydis</i>	Meișorul	<i>Digitaria sanguinalis</i>
	Gîndacii pocnitori	<i>Agriotes spp., Selatosomus spp.</i>	Tăciunele zburător al porumbului	<i>Sorosporium reilianum</i>	Pălămida de câmp	<i>Cirsium arvense</i>
	Buha fructificațiilor	<i>Helicoverpa armigera</i>	Putregaiul tulpinilor și al știuleților de porumb	<i>Fusarium graminearum</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Sfredelitorul porumbului	<i>Ostrinia nubilalis</i>	Pătarea cenușie a frunzelor de porumb	<i>Helminthosporium turcicum</i>	Mohorul	<i>Setaria spp.</i>
Leguminoase	Gărgărița	<i>Bruchus</i>	Făinarea mazării	<i>Erysiphe polygoni</i>	Volbura	<i>Convolvulus</i>

anuale (mazărea, fasolea, soia)	boabelor de mazăre	<i>pisorum</i>				<i>arvensis</i>
	Gărgărița boabelor de fasole	<i>Acanthoscelides obtectus</i>	Rugina fasolei	<i>Uromyces phaseoli</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Molia soiei	<i>Etiella zinckenella</i>	Mana soiei	<i>Peronospora manshurica</i>	Iarba- bărboasă	<i>Echinochloa crus-galli</i>
	Molia mazării	<i>Cydia nigricana</i>	Septorioza soiei	<i>Septoria glycines</i>	Mohorul	<i>Setaria</i> spp.
Leguminoase multianuale (lucerna, sparceta)	Ploșnița lucernei	<i>Adelphocoris lincolatus</i>	Pătarea galbenă a lucernei	<i>Pseudopeziza jonesii</i>	Romanița	<i>Matricaria recutita</i>
	Gărgărițele leguminoaselor	<i>Otiorrhynchus ligustici, Phytonomus variabilis, Apion apricans</i>	Pătarea neagră a tulpinilor lucernei	<i>Phoma melaena</i>	Susaiul de câmp	<i>Sonchus arvensis</i>
	Gărgărița semințelor de lucernă	<i>Tychius flavus</i>	Făinarea lucernei	<i>Erysiphe communis</i> f. <i>medicaginis</i>	Loboda	<i>Atriplex patula</i>
	Viespea semințelor de lucernă	<i>Bruchophagus roddi</i>	Mana lucernei	<i>Peronospora aestivalis</i>	Ridichioara sălbatică	<i>Raphanus raphanistrum</i>
Oleaginoase (floarea- soarelui, rașița)	Păduchele verde al florii- soarelui	<i>Brachycaudus helichrysi</i>	Fomopsis	<i>Phomopsis helianthi</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Molia florii- soarelui	<i>Homoeosoma nebulella</i>	Fomoza	<i>Phoma macdonaldii</i>	Loboda	<i>Atriplex patula</i>
	Gîndacul lucios al rașiței	<i>Meligethes aeneus</i>	Mana florii- soarelui	<i>Plasmopara helianthi</i>	Muștarul sălbatic	<i>Sinapis arvensis</i>
	Gîndacul păros	<i>Epicometis hirta</i>	Putregaiul alb al florii-soarelui	<i>Sclerotinia sclerotiorum</i>	Pălămida de câmp	<i>Cirsium arvense</i>
Plante tehnice (sfecla de zahăr și furajeră), tutun	Puricele sfeclei	<i>Chaetocnema tibialis</i>	Făinarea sfeclei	<i>Erysiphe betae</i>	Pirul tîrîtor	<i>Agropyron repens</i>
	Gărgărița cenușie a sfeclei	<i>Bothynoderes punctiventris</i>	Cercosporioza	<i>Cercospora beticola</i>	Mohorul	<i>Setaria</i> spp.
	Molia sfeclei	<i>Scrobipalpa ocellatella</i>	Fomoza	<i>Phoma betae</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Buha semănăturilor	<i>Agrotis segetum</i>	Putrezirea și căderea plantulelor de sfeclă	<i>Pythium debaryanum</i>	Muștarul sălbatic	<i>Sinapis arvensis</i>
Legumicole (tomate, castraveți, varza, cartoful)	Păduchii de frunze: cenușiu al verzei și al castraveților	<i>Brevicoryne brassicae, Aphis gossypii</i>	Mana tomatelor	<i>Phytophthora infestans</i>	Mohorul	<i>Setaria</i> spp.
	Tripșii plantelor de seră: californian și al	<i>Frankliniella occidentalis, Thrips tabaci</i>	Mozaicul tomatelor	<i>Tomato mosaic virus</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>

	tutunului					
	Musculița albă de seră	<i>Trialeurodes vaporariorum</i>	Ofilirea bacteriană a tomatelor	<i>Clavibacter michiganensis</i> pv. <i>michiganensis</i>	Loboda	<i>Atriplex patula</i>
	Buha fructificațiilor	<i>Helicoverpa armigera</i>	Mozaicul obișnuit al castraveților	<i>Cucumis virus 1</i>	Susaiul de câmp	<i>Sonchus arvensis</i>
	Buha verzei	<i>Mamestra brassicae</i>	Pătarea unghiulară a castraveților	<i>Pseudomonas syringae</i> pv. <i>lachrymans</i>	Volbura	<i>Convolvulus arvensis</i>
	Puricii cruciferelor	<i>Phyllotreta atra</i> , <i>Phyllotreta nemorum</i>	Mana verzei	<i>Peronospora brassicae</i>	Coadă-calului	<i>Equisetum arvense</i>
	Gîndacul de Colorado	<i>Leptinotarsa decemlineata</i>	Nervațiunea neagră a frunzelor de varză	<i>Xanthomonas campestris</i> pv. <i>campestris</i>	Pirul tîrîtor	<i>Agropyron repens</i>
	Musca verzei	<i>Delia radicum</i>	Putregaiul uscat al tuberculilor cartofului	<i>Fusarium oxysporum</i>	Busuiocul-sălbatic	<i>Galinsoga parviflora</i>
Viticole	Acarianul galicol	<i>Eriophyes vitis</i>	Mana	<i>Plasmopara viticola</i>	Pirul tîrîtor	<i>Agropyron repens</i>
	Moliile viței-de-vie	<i>Eupoecilia ambiguella</i> , <i>Lobesia botrana</i>	Făinarea	<i>Uncinula necator</i>	Mohorul	<i>Setaria</i> spp.
	Țigărarul	<i>Byctiscus betulae</i>	Putregaiul cenușiu	<i>Botrytis cinerea</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Forfecarul	<i>Lethrus apterus</i>	Antracnoza	<i>Gloeosporium ampelophagum</i>	Susaiul de câmp	<i>Sonchus arvensis</i>
Bacifere (căpșunul, zmeurul, coacăzul)	Gărgărița neagră a căpșunului	<i>Anthonomus rubi</i>	Făinarea căpșunului	<i>Sphaerotheca macularis</i>	Mohorul	<i>Setaria</i> spp.
	Acarianul căpșunilor	<i>Tarsonemus fragariae</i>	Mana căpșunului	<i>Phytophthora fragariae</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Păduchele galben al coacăzului	<i>Cryptomyzus ribis</i>	Pătarea brună a frunzelor de căpșun	<i>Marssonina fragariae</i>	Susaiul de câmp	<i>Sonchus arvensis</i>
	Sfredelitorul tulpinilor de coacăz	<i>Synanthedon tipuliformis</i>	Rugina coacăzului	<i>Cronartium ribicola</i>	Coadă-calului	<i>Equisetum arvense</i>
	Gîndacul zmeurului	<i>Byturus tomentosus</i>	Făinarea coacăzului	<i>Gloeosporium ribis</i>	Volbură	<i>Convolvulus arvensis</i>
Pomicole	Acarienii	<i>Tetranychus urticae</i> , <i>Panonychus ulmi</i>	Rapănul	<i>Venturia inaequalis</i>	Mohorul	<i>Setaria</i> spp.
	Păduchele verde al	<i>Aphis pomi</i> , <i>Myzodes</i>	Făinarea mărului	<i>Podosphaera leucotricha</i>	Pirul tîrîtor	<i>Agropyron repens</i>

	mărului și al piersicului	<i>persicae</i>				
	Puricele melifer al părului	<i>Cacopsylla pyricola</i>	Monilioza mărului, părului, gutuiului, cireșului	<i>Monilia mali</i> , <i>Monilia cydonia</i> , <i>Monilia fructigena</i> , <i>Monilinia laxa</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Păduchele din San-José și cel lînos	<i>Quadraspidiotus perniciosus</i> , <i>Eriosoma lanigerum</i>	Focul bacterian	<i>Erwinia spp</i> , <i>Pseudomonas spp</i>	Susaiul de cîmp	<i>Sonchus arvensis</i>
	Gărgărița florilor de măr	<i>Anthonomus pomorum</i> ,	Clasterosporioza sau ciuruirea micotică	<i>Clasterosporium carpophilum</i>	Pălămida de cîmp	<i>Cirsium arvense</i>
	Omida păroasă a dudului	<i>Hyphantria cunea</i>	Pătarea roșie a frunzelor de prun	<i>Polystigma rubrum</i>	Iarba-bărboasă	<i>Echinochloa crus-galli</i>
	Viermele merelor și a prunelor, molia orientală a fructelor	<i>Cydia pomonella</i> , <i>Cydia funebrana</i> , <i>Cydia molesta</i>	Bășicarea frunzelor de piersic	<i>Taphrina deformans</i>	Ovăzul sălbatic	<i>Avena fatua</i>
	Viespea cu fierăstrău a prunelor	<i>Hoplocampa minuta</i>	Cancerul obișnuit al mărului și părului	<i>Nectria galligena</i>	Iarba-bărboasă	<i>Echinochloa crus-galli</i>
	Viespea semințelor de prun	<i>Eurytoma schreineri</i>	Pătarea trunchiului de sîmburoase	<i>Phellinus pomaceus</i>	Loboda	<i>Atriplex patula</i>
	Musca cireșelor	<i>Rhagoletis cerasi</i>	Verticilioza sîmburoaselor	<i>Verticillium albo-atrum</i>	Teișorul	<i>Abutilon theophrasti</i>
	Gîndacul păros	<i>Epicomethis hirta</i>			Volbură	<i>Convolvulus arvensis</i>
Nucifere (nucul, migdalul, alunul)	Acarianul galicol al nucului	<i>Aceria tristriata</i>	Bacterioza	<i>Xanthomonas juglandis</i>	Mohorul	<i>Setaria spp.</i>
	Omida păroasă a dudului	<i>Hyphantria cunea</i>	Cancerul bacterian	<i>Agrobacterium radiobacter</i> pv. <i>tumefaciens</i>	Pirul tîrîtor	<i>Agropyron repens</i>
	Viermele merelor	<i>Cydia pomonella</i>	Antracnoza nucului	<i>Gnomonia leptostyla</i>	Știrul	<i>Amaranthus retroflexus</i>
	Sfredelitorul ramurilor	<i>Zeuzera pyrina</i>	Cancerul ramurilor și tulpinilor	<i>Nectria galigena</i>	Loboda	<i>Atriplex patula</i>

PLAN DE ACȚIUNI
privind implementarea Programului național de protecție
integrată a plantelor pentru anii 2018-2027

Nr. crt.	Obiective și acțiuni	Subacțiuni	Termene de realizare	Instituții responsabile	Cost total, mii lei	Costuri aferente, mii lei (inclusiv pe ani)			Rezultatul scontat	Indicativ monitorizat
						alocații bugetare	surse externe	neacoperite		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Obiectivul general: Optimizarea aplicării tratamentelor fitosanitare și reducerea presiunii cantitative a produselor de uz fitosanitar la unitate de suprafață agricolă										
Obiectivul 1: Crearea cadrului normativ										
1.	Elaborarea, armonizarea și actualizarea cadrului normativ național în domeniul protecției plantelor în scopul realizării Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2017-2020 și a planurilor anuale de activitate ale Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	1.1. Elaborarea proiectului de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.119-XV din 22 aprilie 2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți și Legea nr.228 din 23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară)	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	100,0	-	100,0 (2018)	-	Proiect de lege elaborat și remis Guvernului pentru aprobare	Proiect de lege aprobat și pus în aplicare
		1.2. Elaborarea și înaintarea către Ministerul Justiției a propunerilor de amendare a Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24 octombrie 2008)	2025	Ministerul Justiției; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	90,0	-	90,0 (2024)	-	Proiect de lege elaborat și remis Guvernului pentru aprobare	Proiect de lege aprobat și pus în aplicare
		1.3. Elaborarea proiectului de hotărâre de	2019	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării	300,0	-	300,0 (2018)	-	Proiect de hotărâre elaborat și	Proiect de hotărâre aprobat

		Guvern privind stabilirea unui cadru de acțiune în vederea utilizării durabile a pesticidelor, armonizat la Directiva 2009/128/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 octombrie 2009		Regionale și Mediului					remis Guvernului pentru aprobare	publ
		1.4. Elaborarea proiectului de hotărîre de Guvern privind aprobarea cerințelor speciale pentru producerea și valorificarea îngrășămintelor organice	2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Academia de Științe a Moldovei	220,0	-	100,0 (2021); 120,0 (2022)	-	Proiect de hotărîre elaborat și remis Guvernului pentru aprobare	Proie hotă aproț publ
		1.5. Elaborarea proiectului de hotărîre de Guvern privind aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.1045 din 5 octombrie 2005 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la importul, stocarea, comercializarea și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților”	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Proiect de hotărîre elaborat și remis Guvernului pentru aprobare	Proie hotă aproț publ
		1.6. Elaborarea proiectului de hotărîre de	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării	În limitele bugetului	-	-	-	Proiect de hotărîre elaborat și	Proie hotă aproț

	<p>Guvern privind aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului (Hotărârea Guvernului nr.1073 din 19 septembrie 2008 „Cu privire la optimizarea modului de trecere a frontierei de stat de către mijloacele de transport auto cu mărfuri și pasageri, modificarea și abrogarea unor acte normative” și Hotărârea Guvernului nr.454 din 24 martie 2008 „Cu privire la optimizarea participării organelor centrale de specialitate ale administrației publice, precum și a altor autorități administrative centrale la executarea angajamentelor asumate față de organizațiile internaționale”)</p>		Regionale și Mediului	aprobat				remis Guvernului pentru aprobare	publ
	1.7. Elaborarea proiectului de hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Proiect de hotărâre elaborat și remis Guvernului pentru aprobare	Proie hotă aprob publ

	<p>Hotărîrea Guvernului nr.594 din 2 august 2011</p> <p>„Cu privire la aprobarea Cerințelor speciale pentru introducerea și circulația plantelor, produselor vegetale și altor obiecte pe teritoriul Republicii Moldova”;</p> <p><i>armonizarea cu:</i></p> <p>1) <i>anexa IV din Directiva 2000/29/CE a Consiliului din 8 mai 2000;</i></p> <p>2) <i>Directiva de punere în aplicare 2014/78/UE a Comisiei din 17 iunie 2014;</i></p> <p>3) <i>Directiva de punere în aplicare 2014/83/UE a Comisiei din 25 iunie 2014</i></p>									
	<p>1.8. Elaborarea proiectului de hotărîre de Guvern cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărîrea Guvernului nr.356 din 31 mai 2012</p> <p>„Pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii nr.228 din</p>	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Proiect de hotărîre elaborat și remis Guvernului pentru aprobare	Proie hotă aproț publ	

		<p>23 septembrie 2010 cu privire la protecția plantelor și la carantina fitosanitară”; <i>armonizarea cu:</i> 1) <i>anexele I, II, III, IV și V din Directiva 2000/29/CE a Consiliului din 8 mai 2000;</i> 2) <i>Directiva de punere în aplicare 2014/78/UE a Comisiei din 17 iunie 2014;</i> 3) <i>Directiva de punere în aplicare 2014/83/UE a Comisiei din 25 iunie 2014;</i> 4) <i>Directiva de punere în aplicare 2014/19/UE a Comisiei din 6 februarie 2014</i></p>								
		<p>1.9. Elaborarea proiectului de hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Hotărârea Guvernului nr.268 din 26 aprilie 2012</p>	2026	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Proiect de hotărâre elaborat și remis Guvernului pentru aprobare	Proiect hotărâre aprobat public

Obiectivul 2. Optimizarea sortimentului de produse de uz fitosanitar permise pentru utilizare în agricultura Republicii Moldova

2.	Utilizarea rațională a produselor de uz fitosanitar, inclusiv a	2.1. Promovarea utilizării produselor de uz fitosanitar din grupele a III-a și a	Periodic	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Seminare, instruire realizate; pliante elaborate și	10 sesiuni organizate; 10 cursuri instruite operate
----	---	--	----------	---	-------------------------------	---	---	---	---	---

mijloacelor biologice de protecție a plantelor	IV-a de toxicitate (moderat și puțin toxice)		Academia de Științe a Moldovei					distribuite	desfășurarea a 300 de districte
	2.2. Întreprinderea măsurilor de facilitare a omologării mijloacelor biologice de protecție a plantelor de producție autohtonă	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Academia de Științe a Moldovei	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Măsuri de facilitare elaborate și remise autorităților responsabile	Măsurile elaborate inclusiv proiect normativ
	2.3. Renovarea tehnologiilor de producție a mijloacelor biologice de protecție a plantelor	2020-2021	Academia de Științe a Moldovei	190,0	90,0 (2020); 100,0 (2021)	-	-	Tehnologie de producție elaborată; instrucțiuni de aplicare întocmită și editată	Tehnologia de producție elaborată; instrucțiuni de aplicare întocmită și editată de exemplu
	2.4. Dotarea tehnică a laboratoarelor de producție a mijloacelor biologice de protecție a plantelor	2018-2022	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Academia de Științe a Moldovei	1400,0	600,0 (2019); 600,0 (2021)	200,0 (2018)	-	Proiect investițional elaborat și remis donatorilor	Proiectul implementat; utilajele produse procurate până în 2020
	2.5. Elaborarea ghidurilor practice privind aplicarea trihogramelor și a capcanelor feromonale	2019-2020	Academia de Științe a Moldovei	90,0	90,0 (2020)	-	-	Ghiduri practice elaborate	Ghidurile practice publicitate de exemplu districte operaționale
	2.6. Elaborarea și editarea recomandărilor privind sistemul de protecție integrată a plantelor:		Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului						
	a) la culturile de câmp (grâu de toamnă, floarea-	2018-2020		130,0	70,0 (2019);	-	-	Recomandări elaborate	Recomandările publicitate

		soarelui, soia, rapiță, porumb, sfeclă de zahăr)			60,0 (2020)				de exempl disem operat	
		b) la culturi pomicole (măr, păr, piersic, prun)	2018-2023		150,0	50,0 (2022); 100,0 (2023)	-	-	Recomandări elaborate	Recom public editate de exempl disem operat
		c) la cultura viței-de-vie	2019-2022		70,0	70,0 (2021)	-	-	Recomandări elaborate	Recom public editate de exempl disem operat
		d) la cultura cartofului, culturile legumicole (tomate, varză, castraveți)	2020-2025		80,0	50,0 (2023); 30,0 (2024)	-	-	Recomandări elaborate	Recom public editate de exempl disem operat
		e) la culturi bacifere (căpșun, zmeur, coacăz)	2020-2022		70,0	70,0 (2022)	-	-	Recomandări elaborate	Recom public editate de exempl disem operat
		2.7. Informarea producătorilor agricoli despre particularitățile aplicării mijloacelor biologice de protecție a plantelor	2018-2022	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	50,0	10,0 (2018); 10,0 (2019); 10,0 (2020); 10,0 (2021); 10,0 (2022)	-	-	Seminare organizate; emisiuni mass-media difuzate; pliante elaborate și distribuite	5 sem organi 6 emi mass- difuz plia distri (500 exem
		2.8. Școlarizarea operatorilor privind utilizarea mașinilor pentru	Periodic	Agenția Națională pentru Siguranța	100,0	20,0 (2019); 20,0	-	-	Ateliere de lucru organizate; operatori	10 ateli luc organi 500

		tratamentele fitosanitare, a echipamentului individual de protecție		Alimentelor		(2021); 20,0 (2023); 20,0 (2025); 20,0 (2027)			instruiți	oper: instr
3.	Promovarea implementării soiurilor și hibridilor rezistenți la organismele dăunătoare	3.1. Cercetări științifice în vederea ameliorării soiurilor/hibridilor cu rezistență la organisme dăunătoare	2020-2027	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Academia de Științe a Moldovei	800,0	200,0 (2022); 200,0 (2024); 200,0 (2025); 200,0 (2027)			Soiuri/hibridi ameliorate/ameliorații ale culturilor de câmp	5 soiuri hibridizate ameliorate ale culturii de câmp - grâu toamnă - orz toamnă - soia - porumb - floarea-soarelui până în 2027
		3.2. Promovarea omologării soiurilor și hibridilor rezistenți la secetă și organisme dăunătoare	2021-2027	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Academia de Științe a Moldovei	50,0	10,0 (2022); 10,0 (2024); 10,0 (2025); 20,0 (2027)	-	-	Soiuri/hibridi omologate/omologați	14 soiuri hibridizate testate cu rezistență la secetă și organisme dăunătoare (cultura de câmp) horticultură
		3.3. Promovarea utilizării soiurilor și hibridilor rezistenți la secetă, boli și dăunători	Periodic	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	20,0	10,0 (2023); 10,0 (2025)	-	-	Evenimente organizate	1 eveniment organizat inclus seminariile, atelierul lucrului public mass-media 4 sesiuni „Zilele Câmpului”

4.	Adminstrarea uniformă și echilibrată a fertilizanților de natură chimică și organică	4.1. Promovarea aplicării fertilizanților în baza indicilor agrochimici ai solului	Periodic	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Seminare, mese rotunde organizate	2 sem organiz mese r desfăș
		4.2. Actualizarea sistemului de fertilizare a solurilor în funcție de asolamente	Periodic	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Academia de Științe a Moldovei	50,0	15,0 (2021); 15,0 (2023); 20,0 (2025)	-	-	Recomandări științifice elaborate	Recom științ public editate de exem

Obiectivul 3. Consolidarea capacităților de monitorizare, prognoză și avertizare

5.	Perfecționarea sistemului de prognoză privind evoluția organismelor dăunătoare	5.1. Asigurarea organului de control fitosanitar cu specialiști în domeniul protecției plantelor, pentru antrenarea lor privind monitoring-ul fitosanitar	2019-2025	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Serviciul de prognoză asigurat cu specialiști	Specia stud agricol antrer efectul monitru ului fito: (35-4 perso pînă în 20;
		5.2. Dotarea Serviciului monitoring fitosanitar și managementul crizelor cu utilaj performant	2019-2025	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	840,0	160,0 (2019); 160,0 (2022)	300,0 (2021); 220,0 (2025)	-	Serviciu dotat cu sisteme automate de măsurare a parametrilor climatici pentru avertizarea apariției bolilor	20 de s autom: măsur param climati tip AgroE procl pînă în 20;
		5.3. Actualizarea pragurilor economice de dăunare ale organismelor dăunătoare	2021-2025	Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	400,0	200,0 (2022); 200,0 (2025)	-	-	Praguri economice de dăunare actualizate	Prag econom dăur actuali: publi (pentr cult agric
		5.4. Difuzarea buletinelor de avertizare prin aplicarea	Permanent	Agenția Națională pentru Siguranța	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Buletine de avertizare întocmite și remise	Numă oper: benefic buletine

		sistemului electronic		Alimentelor					operatorilor	averti majora 7% ai începî anul :
--	--	-----------------------	--	-------------	--	--	--	--	--------------	---

Obiectivul 4. Optimizări în domeniul protecției plantelor

6.	Perfecționarea sistemului de control fitosanitar la importul și tranzitul plantelor, produselor vegetale și al bunurilor conexe supuse controlului fitosanitar	6.1. Revizuirea/elaborarea metodei de prelevare a probelor de plante, produse vegetale și bunuri conexe supuse controlului fitosanitar și de transportare a acestora pentru expertiza de laborator	2018-2019	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Metodă elaborată	Met apropa orc
		6.2. Elaborarea procedurilor de eliberare a pașaportului fitosanitar și de înlocuire a certificatului fitosanitar cu pașaportul fitosanitar la importul plantelor, produselor vegetale și bunurilor conexe	2018	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Proceduri elaborate	Proce apropa orc
7.	Asigurarea perfecționării cadrelor din domeniul fitosanitar	7.1. Școlarizarea formatorilor și producătorilor agricoli în domeniul protecției integrate a plantelor prin intermediul școlilor de câmp pentru fermieri	2018-2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	500,0	150,0 (2019); 150,0 (2020)	200,0 (2018)	-	Formatori și operatori școlarizați	550-6t forma: oper: școla pîna î 20:
		7.2. Elaborarea și actualizarea programelor de instruire a	2020	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Programe elaborate	Progr aprob. implem începî

		studenților în instituțiile de învățământ de profil privind protecția integrată a plantelor		și Mediului						anul :
8.	Asigurarea combaterii buruienilor conform sistemului de cartare	8.1. Elaborarea unui sistem de cartare a răspîndirii buruienilor în vederea optimizării aplicării erbicidelor	2023-2027	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	900,0	100,0 (2023); 300,0 (2025); 300,0 (2027)	200,0 (2024)	-	Sistem de cartare elaborat	Sistem de cartare elaborat și editat plasat pe site-ul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor până în 2025
9.	Promovarea implementării bunelor practici agricole	9.1. Promovarea respectării rotației culturilor agricole în asolament	Anual	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Seminare, ateliere de lucru privind impactul monoculturii organizate	10 seminarii de lucru organizate în 500 ore până în 2025
		9.2. Promovarea utilizării materialului semincer de reproducție superioare certificat și tratat	Anual	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Seminare, ateliere de lucru privind utilizarea materialului semincer certificat organizate	10 seminarii de lucru organizate în 500 ore până în 2025
		9.3. Organizarea instruirii producătorilor agricoli privind implementarea bunelor practici agricole, Global GAP, ISO, HACCP, altele	2019-2025	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	600,0	150,0 (2019); 150,0 (2021); 150,0 (2023); 150,0 (2025)	-	-	Cursuri de instruire organizate	200 producători agricoli instruiți în anul 2025
10.	Promovarea extinderii utilizării	10.1. Elaborarea măsurilor de subvenționare a	2021	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării	În limitele bugetului	-	-	-	Măsuri elaborate și prezentate	Măsurile aprobate pentru anul 2021

	mijloacelor biologice de protecție a plantelor	producătorilor locali și utilizatorilor mijloacelor biologice de protecție a plantelor		Regionale și Mediului	aprobat				Agenciei de Intervenție și Plăți în Agricultură	subven
11.	Asigurarea calității tratamentelor fitosanitare	11.1. Activități de cercetare-inovare a mașinilor/utilajelor pentru tratamentele fitosanitare	2020-2027	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului	900,0	150,0 (2020); 150,0 (2021); 200,0 (2023); 200,0 (2025); 200,0 (2027)	-	-	Mașini cu indici performanți de exploatare	5 ma utila model crea înregi până în 20;
		11.2. Evidența mașinilor/utilajelor utilizate la efectuarea tratamentelor fitosanitare	Anual	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	În limitele bugetului aprobat	-	-	-	Registru de evidență întocmit	Mașini/ pen tratam fitosar inclus registr eviden
Cost total, inclusiv costuri aferente					8100,0	6270,0	1830,0	-	-	-